

66'sı halka açık

ISO 500'ün geçen yıl istihdamı yaklaşık yüzde 1, ödenen maaş ve ücretler de yüzde 20.5 arttı. ISO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, 2018 ile aynı kalarak 117 olarak gerçekleşti. Halka açık kuruluş sayısı 2018'de 67 iken, 2019'da 66 oldu.

Trilyonluk SANAYİ

Istanbul Sanayi Odası'nın "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2019 Araştırması"na göre, üretimden satışlar yüzde 16.4 artarak 1 trilyon liranın üzerine çıktı. İhracatçı firmalar da 463'e yükseldi

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2019 Araştırması"nın sonuçları açıklandı. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 yılında 878 milyar lira olan üretimden satışlarını 2019 yılında yüzde 16.4 oranında artırarak 1 trilyon liranın üzerine çıkardı.

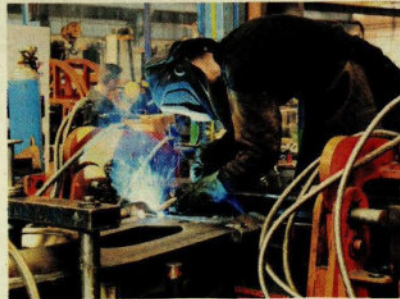
ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, 500 büyük sanayi kuruluşunun 2019 yılında devrolan finansal kurlarıyla yarattığı zorluklara karşı verdiği çetin mücadele ile dönüş çabasının sancılarını bir arada yaşadığını söyledi.

İhracat artıyor

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2018'de 878 milyar lira olan üretimden satışlarını 2019'da yüzde 16.4 oranında artırarak 1 trilyon liranın üzerine çıkardığını belirten Bahçivan, "2019 yılındaki artış, 2017'deki yüzde 33.2 ve 2018'deki yüzde 34.5'lik oranlar ile kıyaslandığında, son üç yılın en düşük artışı olarak dikkat çekti, büyüme performansı yaşadı. ISO 500'ün ihracatı da yüzde 2.4 artışla 73.5 milyar dolar oldu" dedi.

Listede 30 yıl önce ihracat yapan firma sayısının 409 olduğunu kaydeden Bahçivan, 2019'da bu rakamın 463'e çıktığını, ISO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payının da yüzde 42 olduğunu söyledi. Bahçivan, araştırmaya bu yıl ilk kez katılan Star Rafineri'nin de 20 milyar 831 milyon liralık üretimden satışları ile listeye beşinci sıradan girişini belirtti.

2019'da yaşanan tüm olumsuzluklara karşın sanayi kuruluşlarının esas faaliyetlerinden elde ettikleri başarılarının finansman maliyetlerinin gölge-

sinde kaldığını aktaran Bahçivan, "500 Büyük'ün finansman giderleri yüzde 33.4 düşüşle 63.8 milyar TL'ye inerken, finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı yüzde 88.9'dan yüzde 69.3'e geriledi. Toplam borçların payı 1.4 puan daha artarak yüzde 68.4'e yükselirken, öz kaynakların payı ise yüzde 31.6'ya geriledi" diye konuştu.

Kârlılık azaldı

Bahçivan, döviz kurlarındaki yüksek dalgalanmaya rağmen 2019'da sınırlı ihracat performansı olduğunu, bunun da ihracat artışının tek başına kura bağlı olmadığını göster-

Birinci değişmedi

2019'da 87 milyar 949 milyon lira üretimden satışları ile yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) ilk sırada yer aldı. Ford 37 milyar 71 milyon lirayla ikinci, Toyota Otomotiv de 25 milyar 851 milyon lirayla üçüncü oldu.

İHRACATTA İLK 10

Sirket	İHRACAT (Bin \$)
Ford	5.869
Toyota	4.232
Oyak-Renault	3.633
TÜPRAŞ	3.527
TOFAŞ	2.354
Hyundai Assan	1.889
Adını açıklamadı	-
BSH Ev Aletleri	934
Bosch	923
İydaç Çelik	857

KÂRLILIKTA İLK 10

Sirket	KARLILIK (%)
Erdemir	5.389
İsdemir	3.923
Anelisan	3.686
Eti Maden	2.772
Eti Bakır	2.152
Ford	1.702
TOFAŞ	1.214
TPAO	1.203
Trakya Cam	998
Adını açıklamadı	-

diğine değinerek "Korumaçılık önlemleriyle de dış pazarlar zorlu bir hale geldi" dedi. Araştırmada temel göstergelere göre, 2019'da ISO 500'ün faaliyet karı oranı 2.8 puan gerileyerek yüzde 10.9'dan yüzde 8.1'e indi.

Toplam faaliyet karı büyüklüğü 2019'da yüzde 14.6 azalarak 92 milyar TL'ye düştü. Ölçülmeye başlandığı 2013 yılından itibaren sürekli artış gösteren FAVÖK büyüklüğü, ilk kez yüzde 8.1 düşüşle 140 milyar TL'den 129 milyar TL'ye düştü. Toplam borçların payı 2019'da bir önceki yıla göre 1.4 puan artarak yüzde 68.4'e çıktı.

İSO 500'DE İLK 50

Sıra	Şirket	Satışlar (Milyar TL)
1.	TÜPRAŞ	87.949
2.	Ford	37.070
3.	Toyota Otomotiv	25.850
4.	Oyak-Renault	24.635
5.	Star Rafineri	20.831
6.	Açelik	18.618
7.	TOFAŞ	17.214
8.	İsdemir	16.391
9.	Adını açıklamadı	-
10.	Ereği Demir ve Çelik	14.146
11.	Aselsan Elektronik	12.591
12.	Hyundai Assan	10.903
13.	Çolakoğlu Metalurji	10.338
14.	Mercedes-Benz Türk	9.943
15.	Adını açıklamadı	-
16.	İydaç Çelik	9.803
17.	PETKİM	9.233
18.	TUSAŞ	8.677
19.	ELİAŞ Elektrik	8.515
20.	BSH Ev Aletleri	8.359
21.	Vestel Elektronik	7.834
22.	Aygaz	7.096
23.	Vestel Beyaz Eya	6.973
24.	Tosçelik	6.821
25.	Unilever	6.450
26.	KARDEMİR	5.947
27.	Borçelik	5.823
28.	Er-Bakır Elektrolitik	5.590
29.	Sarkıyan Elektrolitik	5.280
30.	Yıldız Entegre	5.240
31.	Bosch	5.235
32.	Eren Enerji	5.142
33.	Eti Gıda	5.064
34.	Enerjisa Enerji	4.788
35.	Assan Alüminyum	4.735
36.	Eti Maden	4.599
37.	Türkiye Petrolleri A.Ö.	4.440
38.	Eti Bakır	4.403
39.	Hayat Kimya	4.218
40.	Milangaz	4.183
41.	Kroman Çelik	4.011
42.	Yücel Boru	3.965
43.	Nadir Metal	3.883
44.	Kastamonu Entegre	3.828
45.	Coca-Cola İçecek	3.790
46.	ANKSA Alkalic	3.722
47.	Baştaşı Metalurji	3.707
48.	Türkiye Kömür İşl.	3.651
49.	Konya Şeker	3.544
50.	P. Philip Morris Sabancı	3.426

Ar-Ge'ye 9.7 milyar lira

Son üç yıldır gerek orta- yüksek gerekse yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin yaratılan katma değer içindeki payının arttığını belirten Bahçivan, şöyle anlattı: "2019'da ilk kez orta-yüksek ve yüksek teknolojinin yaratılan katma değerdeki payı yüzde 30'u geçerek yüzde 30.4 oldu. Bu artışın özellikle son yıllarda büyük bir atılım gösteren savunma ve havacılık sanayi sektörlerinden kaynaklandığı düşünülüyor. Ar-Ge harcamaları 2019 yılında 9.7 milyar TL oldu. Bu, bir önceki yıla göre yüzde 152 artışı ifade ediyor."

Milangaz 40. sırada

Demirören Grubu'nda yer alan Milangaz LPG Dağıtım Şirketi, ISO 500 listesinin 2019 değerlendirilmesinde 40'inci sırada yer aldı. ISO 500'e göre Milangaz'ın üretimden elde ettiği satışların toplamı 2019 yılında 4 milyar 183 milyon lira olarak gerçekleşti.